**EDUSKUNNAN VALTIOVARAINVALIOKUNNAN HALLINTO- JA TURVALLISUUSJAOSTO 21.09.2016**

**HE 134/2016 vp; HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2017**

**ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALAN PÄÄLUOKKA**

- Ulkoasiainministeriön pääluokkaan 24. esitetään vuodelle 2017 yhteensä 1,067 miljardia euroa.
- Lisäystä verrattuna vuoden 2016 talousarvioon on 18,91 milj. euroa eli 2 prosenttia.
- Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteena on vahvistaa maamme kansainvälistä asemaa, turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus sekä parantaa suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia. Suomi edistää kansainvälistä vakautta, rauhaa, demokratiaa, ihmisoikeuksia, oikeusvaltioperiaatetta ja tasa-arvoa.
- Turvallisuuspoliittinen tilanne Euroopassa on jännittynyt, minkä lisäksi vaikeat konfliktit, laajamittainen pakolaisuus, lisääntynyt terrorismi sekä kansainvälisen talouden merkittävät haasteet edellyttävät hyvin harkittuja ulkopolitiikan toimia. Ulko- ja turvallisuuspolitiikassa on varauduttava myös tuleviin, Suomesta riippumattomiin muutoksiin. Suomi pyrkii vahvistamaan turvallisuuttaan yhtä lailla lähialueilla, Euroopassa ja laajemmassa kansainvälisessä yhteistyössä. Turvallisuuden ja hyvinvoinnin lisäämiseen tarvitaan myös Suomen taloudellisten etujen edistämistä.
- Ulkoasiainhallinnon toiminnalliset painopisteet ovat:
    - Itämeren alueen vakauden lisääminen
    - ulkopoliittisen yhteistyön syventäminen Ruotsin kanssa
    - arktisen politiikan kehittäminen
    - transatlanttisen yhteistyön vahvistaminen
    - rauhanvälitys.
- Tehokas ulkopolitiikka edellyttää ulkoasiainhallintoa, jolla on kyky vaikuttaa ja jonka asiantuntemukseen koko valtionhallinto voi nojata.

**24.01.01 Toimintamenot**

- Esitys toimintamenoiksi on 219,83 milj. euroa.
- Laaja ja toimiva edustustoverkko on Suomelle välttämätön. Joustava ja tarkoituksenmukainen läsnäolo maailmalla on tiedon ja vaikutusvallan lähde, joka lisää Suomen turvallisuutta ja hyvinvointia.
- Voimavaroja painotetaan maihin, joiden poliittinen ja taloudellinen merkitys Suomen kannalta kasvaa. Suomen ulkoisen edustautumisen kehittämisessä otetaan huomioon yhteistyömahdollisuudet Pohjoismaiden, Baltian maiden ja EU:n ulkosuhdehallinnon kanssa sekä Team Finland -toimintamalli.
- Kansainvälisen toimintaympäristön muutosten vaikutukset Suomen edustustoverkkoon näkyvät lisäksi mm. tietoturvaan ja turvallisuuteen liittyvien menojen kasvavana kustannuspaineena. Lisäksi valuuttakurssivaihtelut vaikuttavat suoraan edustustoverkon toimintamahdollisuuksiin.
- Vuonna 2017 Suomen toimipisteet Bogotassa Kolumbiassa ja Yangonissa Myanmarissa korotetaan suurlähetystöiksi.
- Osana hallituksen kärkihankekokonaisuutta Team Finland -verkostoa on vahvistettu palkkaamalla kertaluontoisesti kaupallistaloudellisiin kysymyksiin keskittyviä erityisasiantuntijoita Suomen edustustojen toimipisteisiin Teheranissa, Los Angelesissa, New Yorkissa, Ottawassa, Ankarassa ja Singaporessa.
- Ulkoasiainhallinnon tarjoamia kansalaispalveluita kehitetään uudistetun konsulipalvelulain mukaisesti ja ottamalla huomioon hallituksen turvapaikkapoliittinen toimenpideohjelma sekä

digitalisaatio. Kriisiviestintää kehitetään antamaan entistä realistisempi kuva ulkoasiainhallinnon palveluista ja vastuista erilaisissa kriisitilanteissa.
- Vuoden 2017 aikana pilotoidaan perheenyhdistämishakemusten vastaanoton ulkoistamista Suomen Ankaran suurlähetystössä Turkissa. Tavoitteena on asiakaspalvelun joustavoittaminen ja tehostaminen sekä resurssien tehokas käyttö mahdollisesti edelleen kasvavassa kysyntäpaineessa. Pilotin jälkeen arvioidaan missä muodossa ja laajuudessa uusi toimintamalli voidaan mahdollisesti ottaa laajempaan käyttöön.
- Talousarviossa on otettu huomioon 18 tehtävän lisäys kasvaneesta turvapaikanhakijamäärästä johtuen muun muassa perheenyhdistämisprosesseihin; menoja lisäävä vaikutus on yhteensä 433 000 euroa (netto).
- Suomi toimii vuosina 2017 - 2019 puheenjohtajana Arktisessa neuvostossa. Tarkoitukseen on vuonna 2017 varattu 280 000 euroa.

**24.01.20 Tiede- ja kulttuuri-instituuttikiinteistöjen menot**

- Momentille esitetään 2,28 milj. euroa.
- Ulkomailla sijaitsevat valtion omistamat tiede- ja kulttuuri-instituuttikiinteistöt siirtyvät ulkoministeriön omistajahallintaan 1.1.2017. Ministeriö jatkaa kiinteistöjen vuokraamista nykyisille säätiövuokralaisille eikä siirto vaikuta säätiöiden tulosohjaukseen.
- Vuoden 2017 aikana on tarkoitus peruskorjata Suomen Ranskan instituutin tilat Pariisissa. Hankkeen kustannusarvio on 1,3 milj. euroa.
- Instituuttikiinteistöistä saatavat vuokratulot on budjetoitu momentille 12.24.20.

**24.01.74 Talonrakennukset**

- Momentille esitetään 7,75 milj. euroa hallinnonalan kehyksen mukaisesti.
- Suurin yksittäinen hanke on Suomen New Delhin suurlähetystön kampuskiinteistön peruskorjaus, joka ajoittuu vuosille 2015 - 2018. Hankkeen kokonaiskustannusarvio on tarkentunut 14,2 milj. euroon. Vuoden 2017 osuus on 5,6 milj. euroa.

**24.10.20 Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot**

- Ulkoasiainministeriön pääluokassa menoihin esitetään 37,86 milj. euroa (UM + PLM yhteensä 84,85 milj. euroa).
- Operaatioissa toimivan henkilöstön määrän arvioidaan vuonna 2017 olevan noin 400 sotilasta.
- Suurimmat operaatiot ovat UNIFIL-operaatio Libanonissa, koulutusoperaatio Irakissa ja Resolute Support -operaatio Afganistanissa.
- Momentin varalla olo -raha on vain 417 000 euroa, joten kaikki uudet operaatiot edellyttävät lisärahoitusta täydentävässä talousarvioesityksessä ja/tai lisätalousarvioissa.
- Täydentävään talousarvioesitykseen on tarkoitus sisällyttää Suomen osallistumisen vahvistamisesta UNIFIL-operaatiossa noin 160 sotilaan vahvuisella jääkärikomppanialla 1.4.2017 - 31.8.2018 aiheutuvat kustannukset, yhteensä noin 15,0 miljoonaa euroa.

**24.10.21 Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan**

- Tarkoitukseen esitetään yhteensä 15,36 milj. euroa hallinnonalan kehyksen mukaisesti.
- Operaatioissa toimivan henkilöstön määrän arvioidaan vuonna 2017 olevan noin 110 - 120 henkilöä.
- Suurin osa Suomen siviilikriisinhallintaosallistumisesta suuntautuu EU:n operaatioihin.
- Määrärahaa saa käyttää myös sellaisen rauhanvälittämistoiminnan ja siihen liittyvän kapasiteetin vahvistamiseen, johon Suomi osallistuu, menoihin (500 000 euroa).

### 24.30.66 Varsinainen kehitysyhteistyö

- Valtion kehitysyhteistyömenojen arvioidaan vuonna 2017 olevan yhteensä 881,19 miljoonaa euroa, joka vastaa tämänhetkisten ennusteiden mukaan noin 0,4 prosenttia bruttokansantulosta.
- Varsinaiseen kehitysyhteistyöhön esitetään yhteensä 535,19 miljoonaa euroa.
- Suomen kehityspolitiikka ja -yhteistyö perustuvat kestävän kehityksen toimintaohjelman Agenda 2030 toimeenpanoon Suomen ulkopuolella. Kehitysyhteistyössä Suomi panostaa neljään painopistealueeseen:
    - naisten ja tyttöjen oikeuksien ja aseman vahvistamiseen
    - kehitysmaiden talouksien kehittymiseen työpaikkojen, elinkeinojen ja hyvinvoinnin lisäämiseksi
    - yhteiskuntien demokraattisuuden ja toimintakyvyn vahvistumiseen
    - ruokaturvaan, veden ja energian saatavuuden parantumiseen sekä luonnonvarojen kestävään käyttöön.
- Kehitysyhteistyön tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta, tietoon pohjautuvaa päätöksentekoa sekä riskien hallintaa, tulosten ja vaikutusten mittaamista, raportointia ja arviointia vahvistetaan.
- Käyttösuunnitelman mukaisesti maa- ja aluekohtaiseen kehitysyhteistyöhön ohjataan 154 miljoonaa euroa, monenkeskiseen kehitysyhteistyöhön 145 miljoonaa euroa, humanitaariseen apuun 70 miljoonaa euroa, tukeen kansalaisjärjestöille 65 miljoonaa euroa ja Euroopan kehitysrahastoon 54 miljoonaa euroa.
- Hallitus pitää pitkän aikavälin tavoitteena kehitysrahoituksen nostamista YK:n tavoitteen mukaiseen 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta.
- Suomi panostaa vahvasti kestävän kehityksen mukaisiin kehitysmaainvestointeihin, jotta kehitysmaiden omat taloudet pystyvät tuottamaan lisää työpaikkoja, elinkeinoja ja hyvinvointia. Investointeja käytetään myös ilmastotoimien rahoitukseen YK:n ilmastosopimuksen mukaisesti.

### 24.30.80 Kehitysyhteistyölainat

- Momentille esitetään 100,0 milj. euroa.
- Määrärahaa saa käyttää kehitysyhteistyölainoihin osana Suomen kehitysyhteistyötä.
- Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

### 24.30.88 Finnfundin pääoman korottaminen

- Momentille esitetään 10,0 milj. euroa uusien osakkaiden merkitsemiseen.
- Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

### 24.30.89 Kehitysyhteistyön finanssisijoitukset

- Kehitysyhteistyön finanssisijoituksiin esitetään 30,0 milj. euroa.
- Määrärahaa saa käyttää finanssisijoituksiin osana Suomen kehitysyhteistyötä.
- Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

### 24.90.50 Eräät valtionavut

- Momentille esitetään 1,34 milj. euroa.
- Määrärahasta 370 000 euroa on varattu kansalaisjärjestöjen Eurooppa-tiedotukselle.
- Valtionavustuksista järjestetään erilliset hakukierrokset.

**24.90.66 Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet**

- Jäsenmaksuihin ja rahoitusosuuksiin esitetään 87,2 miljoonaa euroa.
- Määrärahaa saa käyttää ulkoasiainministeriön toimialaan liittyvien järjestöjen jäsenmaksujen ja vapaaehtoisten rahoitusavustusten maksamiseen.
- Suurin osa määrärahasta kohdistuu Suomen maksuosuuksiin YK:lle.
- Kurssimuutokset vaikuttavat huomattavasti momentin määrärahatarpeeseen, sillä maksujen kokonaissummasta noin 50 % on dollaripohjaisia.

**24.90.68 Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (IBA)**

- Momentille esitetään 1,8 milj. euroa hallinnonalan kehyksen mukaisesti.
- Toiminnassa painotetaan Suomen Arktisen neuvoston puheenjohtajuutta 2017 - 2019 tukevia hankkeita.
- Hankkeet identifioidaan ja hallinnoidaan pääasiassa sektoriministeriössä. Hankerahoitus on vahvistanut Suomen osallistumista ja suomalaisen asiantuntemuksen käyttöä monenkeskisessä alueellisessa yhteistyössä.

**12.24.20 Tiede- ja kulttuuri-instituuttikiinteistöjen vuokratulot**

- Momentille arvioidaan kertyvän tuloja 0,98 milj. euroa.
- Instituuttikiinteistöjen ylläpito- ja korjausmenot on budjetoitu momentille 24.01.20.

**12.24.99 Ulkoasiainministeriön hallinnonalan tulot**

- Ulkoministeriön hallinnonalalle arvioidaan kertyvän 29,7 milj. euroa sellaisia tuloja, jotka eivät sisälly ministeriön toimintamenoihin.
- Tulot kertyvät mm. viisumien käsittelymaksuista, kiinteistöjen myyntituloista, kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksujen ja maksuosuuksien, YK:n sotilaallisesta kriisinhallinnasta maksamista palkkausmenokorvauksista sekä kehitysavun palautuksista.